

Štvrtok 19. januára 2017

P8_TA(2017)0004

Situácia v Burundi

Uznesenie Európskeho parlamentu z 19. januára 2017 o situácii v Burundi (2017/2508(RSP))

(2018/C 242/03)

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Burundi, najmä dve posledné uznesenia z 9. júla 2015 ⁽¹⁾ a zo 17. decembra 2015 ⁽²⁾,
- so zreteľom na revidovanú Dohodu z Cotonou, najmä na jej článok 96,
- so zreteľom na rozhodnutie Rady (EÚ) 2016/394 zo 14. marca 2016 o ukončení konzultačného postupu s Burundskou republikou podľa článku 96 Dohody o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej ⁽³⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 4. októbra 2016 o budúcnosti vzťahov medzi štátmi AKT a EÚ po roku 2020 ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na uznesenie Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ z 9. decembra 2015 o situácii v Burundi,
- so zreteľom na Arushskú dohodu o mieri a zmierení pre Burundi z 28. augusta 2000,
- so zreteľom na ústavu Burundi, najmä na jej článok 96,
- so zreteľom na Africkú chartu o demokracii, voľbách a správe vecí verejných (ACDEG),
- so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov,
- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,
- so zreteľom na vyhlásenie vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku/podpredsedníčky Komisie (VP/PK) z 21. októbra 2016 v mene Európskej únie v súvislosti s Južnou Afrikou a Burundi a Medzinárodným trestným súdom,
- so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ) 2015/1755 z 1. októbra 2015 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Burundi ⁽⁵⁾, a na ich obnovenie z 29. septembra 2016,
- so zreteľom na uznesenie Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov zo 4. novembra 2016 o situácii v oblasti ľudských práv v Burundskej republike,
- so zreteľom na správu nezávislého vyšetrovania OSN o Burundi (UNIIB) z 20. septembra 2016, ktoré sa začalo na základe rezolúcie Rady OSN pre ľudské práva S-24/1,
- so zreteľom na správu vysokého komisára OSN pre ľudské práva zo 17. júna 2016 o situácii v oblasti ľudských práv v Burundi,
- so zreteľom na rezolúciu prijatú Radou OSN pre ľudské práva 30. septembra 2016 o situácii v oblasti ľudských práv v Burundi,

⁽¹⁾ Prijaté texty, P8_TA(2015)0275.

⁽²⁾ Prijaté texty, P8_TA(2015)0474.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 73, 18.3.2016, s. 90.

⁽⁴⁾ Prijaté texty, P8_TA(2016)0371.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ L 257, 2.10.2015, s. 1.

Štvrtok 19. januára 2017

- so zreteľom na správu delegácie Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov zo 17. mája 2016 o jej vyšetrovacej misii v Burundi v dňoch 7. až 13. decembra 2015,
  - so zreteľom na vyhlásenie hovorkyne ESVC zo 6. januára 2017 o zákaze činnosti Ligue Iteka v Burundi,
  - so zreteľom na článok 135 ods. 5 a článok 123 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže odkedy sa prezident Burundi Pierre Nkurunziza v apríli 2015 rozhodol uchádzať sa v rozpore s Arushskou dohodou a ústavou krajiny o tretie funkčné obdobie prebieha v Burundi dramatická politická, sociálna a hospodárska kríza; keďže prezident Nkurunziza nedávno vyhlásil, že nevyklučuje možnosť revízie burundskej ústavy s cieľom umožniť mu možnosť uchádzať sa od roku 2020 o štvrtý mandát;
- B. keďže Burundi oznámilo Medzinárodnému trestnému súdu (MTS) svoje odstúpenie od Rímskeho štatútu a MTS k 19. októbru 2016 v nadväznosti na rozhodnutie MTS začať predbežné vyšetrovanie násilia a porušovania ľudských práv v krajine;
- C. keďže po dvojročnom vyšetrovaní v krajine vydala organizácia Ligue Iteka 15. novembra 2016 správu vypracovanú v spolupráci s Medzinárodnou federáciou pre ľudské práva (FIDH) s názvom Útlak a dynamika genocídy v Burundi, v ktorej poskytla aktuálne informácie o útlaku vlády a rozsiahlom porušovaní ľudských práv; keďže o niekoľko týždňov neskôr Ligue Iteka uverejnila aj niekoľko vyšetrovacích správ o najzávažnejších zločinoch spáchaných vládnymi silami v Burundi: vraždách, únosoch, násilných zmiznutiach, mučení, znásilňovaní a hromadnom zatýkaní; keďže k týmto zločinom aj naďalej dochádza úplne beztrestne; keďže do októbra 2016 bolo zakázaných ďalších päť organizácií, konkrétne Forum pour le renforcement de la société civile (FORSC), Forum pour la conscience et le développement (FOCODE), Action chrétienne pour l'abolition de la torture (ACAT), Association burundaise pour la protection des droits humains et des personnes détenues (APRODH) a Réseau des citoyens probes (RCP);
- D. keďže FIDH v novembri 2016 informovala o viac než 1 000 úmrtí, 8 000 osôb zadržaných z politických dôvodov, 300 až 800 nezvestných osobách, stovkách prípadov mučenia, stovkách žien, ktoré sa stali obeťami sexuálneho násilia, tisícoch prípadov svojvoľného zatýkania, viac ako 310 000 ľudí, ktorí sa stali utečencami v susedných krajinách a 61 000 vnútorne vysídlených osôb; keďže bezpečnostná situácia v Burundi predstavuje riziko pre stabilitu v regióne ako celku;
- E. keďže vláda ešte viac zvýšila tlak na nezávislé médiá a tlač, pričom novinárom hrozí násilné zmiznutie, fyzické násilie a útoky, alebo súdne zastrašovanie; keďže činnosť všetkých nezávislých rozhlasových staníc bola pozastavená; keďže podľa organizácie Reporters sans frontières patrí Burundi v indexe slobody tlače na svete za rok 2016 (180 krajín) 156. miesto;
- F. keďže v marci 2016 EÚ ukončila konzultácie podľa článku 96 Dohody z Cotonou a pozastavila priamu finančnú pomoc burundskej vláde, pričom dospela k záveru, že záväzky vlády v oblasti ľudských práv, demokratických zásad a zásad právneho štátu boli neuspokojivé;
- G. keďže justičný systém v Burundi sa vyznačuje veľkou korupciou a napriek tomu, že od začiatku krízy boli usmrtené a mučené stovky ľudí, z toho mnohí políciou a spravodajskými službami, bolo len veľmi málo páchatel'ov postavených pred súd;

Štvrtok 19. januára 2017

- H. keďže existujú obavy z etnizácie krízy zo strany vlády a rozdeľujúca rétorika štátnych úradníkov sa stáva všeobecným trendom, na čo poukazujú aj predstavitelia OSN;
- I. keďže podľa správ členovia ligy mládeže vládnucej strany (Imbonerakure) zatýkajú, bijú a okrádajú obyvateľov a používajú znásilňovanie ako zbraň; keďže svoje útoky zameriavajú na členov opozície, najmä členov Národných oslobodzovacích síl (FNL); keďže mnohí členovia opozície a vnímaní odporcovia boli v posledných mesiacoch usmrtení, zadržaní, bití a mučení;
- J. keďže Rada 29. septembra 2016 predĺžila reštriktívne opatrenia EÚ voči Burundi do 31. októbra 2017; keďže tieto opatrenia pozostávajú zo zákazu cestovania a zmrazenia aktív konkrétnych osôb, ktorých činnosť sa považuje za ohrozenie demokracie alebo prekážku v hľadaní politického riešenia krízy v Burundi;
- K. keďže sprostredkovateľské úsilie pokračuje s plnou podporou Africkej únie, Východoafrického spoločenstva, EÚ a OSN v záujme podpory vnútorného burundského dialógu s cieľom nájsť konsenzuálne a mierové riešenie krízy v Burundi;
1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zhoršením politickej a bezpečnostnej situácie v Burundi; odsudzuje násilie, ku ktorému dochádza v Burundi od roku 2015 a ktoré spôsobuje smrť, mučenie, a cieľené násilie páchané na ženách vrátane hromadného znásilňovania, obťažovanie a väznenie tisícov ľudí, nútené vysídľovanie stoviek tisícov obyvateľov Burundi, svojvoľné zatýkanie a nezákonné zadržavanie a porušovanie slobody tlače a prejavu, ako aj rozšírenú beztrestnosť takýchto činov; vyzýva na dôkladné nezávislé vyšetrovanie prípadov zabitia a násilia a na postavenie páchatel'ov týchto aktov pred súd;
  2. upozorňuje orgány Burundi na ich povinnosť zaručiť, chrániť a podporovať základné práva, vrátane občianskych a politických práv občanov, ako je napríklad sloboda prejavu a sloboda zhromažďovania, ako sa ustanovuje v Africkej charte ľudských práv a práv národov a v iných medzinárodných a regionálnych nástrojoch v oblasti ľudských práv; pripomína burundskej vláde jej medzinárodné záväzky vyplývajúce z Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie základných slobôd a zásad právneho štátu a fungovanie súdnictva, predovšetkým právo na spravodlivý a nestranný súdny proces;
  3. je hlboko znepokojený prijatím dvoch návrhov zákonov, ktoré stanovujú prísnejšie kontroly činnosti domácich a medzinárodných mimovládnych organizácií, národným zhromaždením Burundi 23. a 28. decembra 2016; zdôrazňuje, že 3. januára 2017 viedli tieto zákony k zákazu pôsobenia Ligue Iteka v krajine; naliehavo žiada burundské orgány, aby toto rozhodnutie prehodnotili; opätovne potvrdzuje dôležitú úlohu občianskej spoločnosti a aktivistov v oblasti ľudských práv v demokratickej spoločnosti; vyzýva miestne orgány, aby im umožnili pôsobiť slobodne a bezpečne;
  4. požaduje okamžité a bezpodmienečné prepustenie všetkých väzňov svedomia; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zdvojili svoje úsilie o podporu a ochranu ohrozených obhajcov a organizácií v oblasti ľudských práv;
  5. vyzýva burundské orgány, aby bezodkladne umožnili činnosť médií, a aby vodcom opozície v exile umožnili návrat do krajiny;
  6. nalieha na vládu Burundi, aby obnovila spoluprácu s Úradom vysokého komisára pre ľudské práva, Radou OSN pre ľudské práva a umožnila vstup zamestnancov Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva do väzenských zariadení; vyzýva vládu Burundi, aby dodržiavala a zaručila dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd pre všetkých v súlade s jeho medzinárodnými záväzkami;
  7. dôrazne podporuje demokratické zásady a hodnoty, ľudské práva a zásady právneho štátu ako základné prvky Dohody o partnerstve AKT-EÚ a zásad stanovených v Arushskej dohode; nalieha na všetky strany, aby vytvorili podmienky potrebné na obnovenie dôvery a podporu národnej jednoty, a to prostredníctvom inkluzívneho a transparentného národného dialógu vrátane vlády, opozičných strán a zástupcov občianskej spoločnosti v súlade s Arushskou dohodou a burundskou ústavou;

Štvrtok 19. januára 2017

8. s hlbokým znepokojením berie na vedomie, že Burundi formálne odstúpilo od Rímskeho štatútu; pripomína, že MTS je kľúčovou inštitúciou, ktorá pomáha občanom dosiahnuť spravodlivosť, keď sú konfrontovaní s najzávažnejšími trestnými činmi, ak tak nie je možné urobiť na vnútroštátnej úrovni;
9. vyzýva Bezpečnostnú radu OSN a MTS, aby urýchlene otvorili riadne vyšetrovanie údajných prípadov porušovania ľudských práv v Burundi, ku ktorým došlo počas nedávnej krízy v krajine vrátane hrozby genocídy v jeho jurisdikcii;
10. odsudzuje prijatie nového zákona o vytvorení vnútroštátnych dobrovoľníckych zborov, ktorými by zlegalizovali činnosti násilných mládežníckych milícií Imbonerakure, ktoré medzinárodné organizácie pôsobiace v oblasti ľudských práv a OSN všeobecne obviňujú zo závažného porušovania ľudských práva a pôsobenia v atmosfére beztrestnosti; požaduje okamžité odzbrojenie milícií;
11. podporuje rozhodnutie Rady, po neúspechu rozhovorov začatých na základe článku 96 Dohody z Cotonou, pozastaviť priamu finančnú pomoc vrátane rozpočtovej podpory burundskej vláde, pričom zachová plnú finančnú podporu určenú obyvateľstvu a humanitárnu pomoc prostredníctvom priamych kanálov;
12. víta ciele sankcie, ktoré EÚ prijala 1. októbra 2015 v súlade s rozhodnutím Africkej únie uvaliť ciele sankcie vrátane zákazu cestovať a zmrazenia majetku voči občanom Burundi, ktorí sú zodpovední za porušovanie ľudských práv a ktorí bránia snahám o dosiahnutie politického riešenia krízy; vyzýva EÚ, aby rozšírila tieto sankcie na všetky osoby, ktorých konanie predstavuje hrozbu pre mier a stabilitu v regióne, podnecuje nenávisť a porušuje Arushskú dohodu;
13. vyjadruje znepokojenie nad tým, že politické krízy by mohli viesť k etnickému konfliktu; odsudzuje evidenciu osôb v burundskej administratíve a armáde podľa etnickej príslušnosti; nalieha na všetky strany, aby dodržiavali Arushskú dohodu;
14. víta zriadenie vyšetrovacej komisie OSN pre ľudské práva v Burundi v novembri 2016, ktorej úlohou je vyšetriť porušovanie ľudských práv v Burundi od apríla 2015; nalieha na orgány Burundi, aby v plnej miere spolupracovali s členmi vyšetrovacej komisie;
15. podporuje rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN z júla 2016, ktorou sa povoľuje nasadenie policajných síl OSN v Burundi s cieľom obmedziť násilie a porušovanie ľudských práv v tejto krajine; naliehavo vyzýva Mierovú a bezpečnostnú radu Africkej únie, aby čo najskôr vyslala delegáciu do Bujumbury na stretnutie s prezidentom Nkurunzizom s cieľom presvedčiť ho, aby zastavil porušovanie práv zo strany bezpečnostných síl;
16. vyzýva Africkú úniu, OSN a EÚ, aby sa vážne zaoberali regionálnym rozmerom a zamedzili akejkoľvek ďalšej destabilizácii v regióne; naliehavo vyzýva PK/VP, aby sa skontaktovala s burundskými orgánmi a všetkými ostatnými zainteresovanými stranami, a aby podporila obnovenie a posilnenie dôveryhodnosti regionálneho sprostredkovateľského úsilia Východoafrického spoločenstva s cieľom nájsť trvalé riešenie krízy, ktoré bude rešpektovať ústavu, Arushskú dohodu a medzinárodné právo v oblasti ľudských práv prostredníctvom otvoreného a inkluzívneho dialógu;
17. je hlboko znepokojený rastúcim prílevom utečencov do susedných krajín a alarmujúcou humanitárnou situáciou v Burundi; opätovne potvrdzuje svoju podporu a solidaritu všetkým humanitárnym organizáciám, ktoré v krajine pôsobia, a susedným hostiteľským krajinám; vyzýva tiež EÚ, aby zvýšila pomoc regiónu;
18. vyjadruje hlboké znepokojenie v súvislosti s vyhlásením prezidenta Nkurunzizu z 30. decembra 2016 o tom, že v roku 2020 sa môže uchádzať o štvrtý mandát;

Štvrtok 19. januára 2017

19. je osobitne znepokojený dramatickou úrovňou diskriminácie a kriminalizácie osôb LGBTI v Burundi; vyzýva preto Národné zhromaždenie a vládu v Burundi, aby zrušili články trestného zákona, ktoré diskriminujú osoby LGBTI;
  20. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil vláde a parlamentu Burundi, Rade ministrov AKT – EÚ, Komisii, Rade, Východoafrickému spoločenstvu a vládam jeho členských štátov, podpredsedníčke Komisie/vysokkej predstaviteľke Únie pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku, inštitúciám Africkej únie a generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov.
-